

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

L E G E **cu privire la gazele naturale**

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Capitolul I **DISPOZIȚII GENERALE**

Prezenta Lege creează cadrul necesar aplicării Directivei 2003/55/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2003 privind normele comune pentru piața internă a gazelor naturale și de abrogare a Directivei 98/30/CE, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene Nr. L 176 din 15 iulie 2003.

Articolul 1. Scopul Legii

(1) Scopul prezentei legi este instituirea cadrului legal necesar pentru desfășurarea activităților specifice sectorului de gaze naturale, în condițiile de accesabilitate, disponibilitate, fiabilitate, continuitate, competitivitate, transparență și cu respectarea normelor de calitate, securitate și protecție a mediului

(2) Legea stabilește principiile fundamentale de organizare și reglementare a activităților în sectorul gazelor naturale: producerea, stocarea, transportul, distribuția, furnizarea și consumul gazelor naturale, precum și sistemul de protecție a drepturilor consumatorilor.

Articolul 2. Domeniul de acțiune al prezentei legi

Prezenta lege se extinde asupra:

- a) producerii și stocării de gaze combustibile, denumite în continuare gaze naturale;
- b) transportului, inclusiv a tranzitului gazelor naturale;
- c) distribuției gazelor naturale;
- d) furnizării gazelor naturale, inclusiv prin import și export;
- e) determinării și aprobării tarifelor reglementate la gazele naturale și pentru serviciile prestate;

- f) desfășurării activităților pe piața gazelor naturale;
- g) licențierii genurilor de activitate pe piața gazelor naturale;
- h) protecției drepturilor consumatorilor;
- i) securității și fiabilității în alimentarea cu gaze naturale a consumatorilor;
- j) funcționării sistemului gazelor naturale și asupra pieței gazelor naturale.

Articolul 3. Condiții și principiile de reglementare

(1) În vederea asigurării securității energetice, intereselor economiei naționale, protecției mediului, drepturilor și intereselor consumatorilor, gazele naturale se produc, se stochează, se transportă, se distribuie și se furnizează în cel mai eficient mod.

(2) Principiile fundamentale de reglementare ale prezentei legi sunt:

- asigurarea accesului nediscriminatoriu și reglementat al persoanelor terțe, persoane fizice și juridice, la rețelele de gaze naturale, inclusiv la tarife transparente și previzibile;
- crearea de condiții optime pentru excluderea dependenței, în primul rând din punct de vedere decizional, între unitatea transportatoare, de distribuție și întreprinderea de stocare de furnizorii sau producătorii gazelor naturale;
- promovarea și asigurarea concurenței pe piața gazelor naturale;
- efectuarea de investiții necesare în sistemul de gaze naturale, inclusiv pentru extinderea rețelelor de transport și distribuție a gazelor naturale;
- respectarea principiului eficienței maxime la costuri minime la producerea, stocarea, transportul, distribuția și furnizarea gazelor naturale;
- protejarea intereselor legitime ale consumatorilor.

Articolul 4. Noțiuni generale

În sensul prezentei legi, noțiunile utilizate se definesc după cum urmează:

acces la rețea – drept al persoanelor fizice și juridice de a racorda rețelele, instalațiile de producere, depozitele de stocare, instalațiile GNL și instalațiile de utilizare la rețelele de gaze naturale și de a beneficia de servicii de transport și de distribuție a gazelor naturale în condițiile legii;

calitatea gazelor naturale – caracteristicile fizico-chimice ale gazelor naturale stabilite în standardul național GOST 5542;

conductă directă de gaze naturale – conductă de gaze naturale complementară rețelelor de gaze naturale interconectate;

consumator - persoană fizică sau persoană juridică care procură și utilizează gazele naturale în calitate de combustibil sau de materie primă și ale cărei instalații de utilizare sînt racordate la rețeaua de gaze naturale;

consumator casnic –persoană fizică a cărei instalație de utilizare este racordată la rețeaua de gaze naturale și care procură și utilizează gazele naturale pentru necesități casnice, ce nu țin de activitatea de întreprinzător sau de cea profesională;

consumator noncasnic – persoană fizică sau juridică a cărei instalație de utilizare este racordată la rețeaua de gaze naturale și care procură și utilizează gazele naturale în alte scopuri decît pentru necesități casnice;

control asupra unei întreprinderi - situație în care o întreprindere poate, datorită unor drepturi conferite urmare a contractelor încheiate sau prin orice alte modalități, separat sau împreună și avînd în vedere considerentele de drept sau de fapt implicate, să exercite o influență decisivă asupra unei alte întreprinderi, în special prin:

a) deținerea, cu titlu de proprietate sau dreptul de a folosi toate sau o parte din activele unei întreprinderi;

b) drepturi sau contracte care conferă o influență decisivă asupra structurii, drepturilor de vot sau deciziilor luate de organele interne ale unei întreprinderi;

depozit de stocare – instalația utilizată pentru stocarea gazelor naturale și care este deținută și/sau exploatată de o persoană, inclusiv partea instalațiilor GNL utilizate pentru stocare, dar cu excepția instalațiilor folosite pentru producere și cu excepția instalațiilor utilizate în mod exclusiv de operatorul rețelelor de transport la desfășurarea activității licențiate;

distribuția gazelor naturale – activitatea de transmitere a gazelor naturale prin rețelele de distribuție în vederea livrării acestora consumatorilor, fără a include furnizarea;

echilibru între ofertă și cerere – îndeplinirea cererilor previzibile de utilizare a gazelor naturale de către consumatori, fără a fi necesar să se impună măsuri pentru reducerea consumului;

echipament de măsurare – aparat sau sistem destinat pentru măsurarea volumului de gaze naturale furnizate consumatorului și, după caz a debitului de gaze naturale, în scopul facturării;

extinderea rețelei de transport sau de distribuție – majorarea capacității rețelei existente de transport sau distribuție a gazelor naturale sau construcția unor rețele noi sau porțiuni de rețele de transport sau de distribuție pentru satisfacerea cerințelor de gaze naturale ale solicitanților;

flux transfrontalier - un flux fizic de gaze naturale într-o rețea de transport a unei țări, care rezulă din impactul activității producătorilor și/sau a consumatorilor din afara acelei țări asupra rețelei sale de transport;

furnizare - procurare de gaze naturale, inclusiv din import, și vânzarea sau revânzarea gazelor naturale, inclusiv a GNL;

furnizor - persoană deținătoare de licență pentru furnizarea gazelor naturale;

furnizor de ultimă opțiune – furnizorul desemnat pentru a furniza gazele naturale în condiții specifice, reglementate;

gaze naturale comprimate pentru vehicul (GNCV) - gazul natural stocat în butelii, prin comprimare la peste 200 de atmosfere, în scopul utilizării drept combustibil pentru vehicule cu motoare cu ardere internă;

gaze naturale lichefiate (GNL) - gazele naturale care, în urma unor procese specifice, sunt aduse în stare lichidă și stocate în recipiente speciale;

instalație de utilizare - ansamblu de instalații și conducte de gaze naturale ale consumatorului, destinate utilizării gazelor naturale și situate în aval de punctul de delimitare;

instalație GNL - terminal utilizat pentru lichefierea gazelor naturale sau pentru importul, descarcarea și re-gazificarea GNL și include serviciile auxiliare și depozitele de stocare temporară necesare pentru procesul de re-gazificare și livrarea ulterioară către sistemul de transport, dar nu include partea terminalelor GNL utilizate pentru stocare;

interconexiune - instalațiile și echipamentele prin care se realizează conectarea a două sau mai multe sisteme de gaze naturale;

întreprindere de gaze naturale - persoană care desfășoară una din următoarele activități: producerea, transportul, distribuția, furnizarea, stocarea gazelor naturale și care îndeplinește funcții comerciale, tehnice și de întreținere în legătură cu activitățile menționate;

întreprindere de stocare - persoană care deține un depozit de stocare și care este titular de licență pentru stocarea gazelor naturale;

întreprindere integrată pe verticală - întreprindere sau grup de întreprinderi legate prin relații reciproce de control, după cum este definit în prezenta lege, și care efectuează cel puțin una din activitățile de transport, distribuție, stocare și, minim, una din activitățile de producere sau furnizare a gazelor naturale;

întreprindere integrată pe orizontală - întreprindere care desfășoară cel puțin una din următoarele activități: producere, transport, distribuție sau furnizare a gazelor naturale și o altă activitate ce nu ține de sectorul de gaze naturale;

întreprindere înrudită – societate comercială afiliată, întreprinderile care aparțin aceluiași/acelorași acționari sau societățile care, fără a depinde una de alta, sunt reunite sub o conducere unică sau sunt conduse de organe alcătuite majoritar din aceleași persoane;

management al eficienței energetice/gestionare a cererii - abordarea, globala sau integrala, destinată influențării volumului și programării volumului de gaze naturale în scopul reducerii consumului gazelor naturale și a surselor de vârf prin acordarea de prioritate investițiilor în măsurile de eficiență energetică sau în alte măsuri precum contractele de alimentare cu gaze naturale întreruptibile, investițiile noi pentru creșterea capacității de producere, dacă acestea se dovedesc a fi cele mai eficiente și economice opțiuni, având în vedere impactul pozitiv pe care îl are economia consumului gazelor naturale asupra mediului, asupra securității alimentării cu gaze naturale, precum și asupra costurilor de distribuție legate de acestea;

monopol natural - situație cauzată de împrejurări de ordin natural, economic sau tehnologic în care transportul și/sau distribuția gazelor naturale se asigură de către un singur titular de licență pe un teritoriu delimitat;

obligații de serviciu public – obligațiile ce incumbă titularilor de licențe pentru desfășurarea activităților în sectorul gazelor naturale și care se pot referi la securitate, inclusiv securitatea furnizării, regularitate, calitate și tariful de furnizare a gazelor naturale consumatorilor, precum și la protecția mediului, inclusiv eficiența energetică și protecția climei;

operatorul depozitului de stocare – persoană care este responsabilă de exploatarea și întreținerea depozitelor de stocare;

operatorul instalației GNCV – persoană care realizează și îndeplinește funcțiile de exploatare și întreținere a instalației GNCV, comprimând gazele naturale la presiuni peste 200 de atmosfere și stocându-le în butelii;

operatorul instalației GNL – persoană care îndeplinește funcțiile de lichefiere a gazelor naturale sau de import, descărcare și re-gazificarea GNL și este responsabilă de exploatarea și întreținerea instalației GNL;

operatorul rețelelor de distribuție – persoană responsabilă de exploatarea, întreținerea și dezvoltarea rețelelor de distribuție în anumite zone, și de interconexiunile cu alte rețele de gaze naturale, dacă este necesar, precum și de asigurarea capacității rețelelor de distribuție de a satisface pe termen lung cererile rezonabile de distribuție a gazelor naturale;

operatorul rețelelor de transport – persoană responsabilă de exploatarea, întreținerea, dezvoltarea rețelelor de transport în anumite zone și a interconexiunilor cu alte sisteme de gaze naturale, dacă este necesar, precum și de asigurarea capacității rețelelor de transport de a satisface pe termen lung cererile rezonabile de transport al gazelor naturale;

piața gazelor naturale – sfera de vânzare-cumpărare a gazelor naturale de către participanții pieței în scopul aprovizionării continue și fiabile a consumatorilor cu gaze naturale în cadrul sistemului de gaze naturale;

planificare pe termen lung – planificarea necesarului de investiții în capacități de producere, de transport, de stocare și de distribuție a gazelor naturale pe termen lung, în vederea satisfacerii cererii de gaze naturale din sistem, a diversificării surselor și a asigurării livrării gazelor naturale consumatorilor;

plată pentru racordare – sumă de bani achitată unității transportatoare sau de distribuție pentru acoperirea cheltuielilor necesare racordării instalației de utilizare a consumatorului ori a depozitului de stocare sau a instalației GNL la rețeaua de gaze naturale, pentru procurarea de instalații, dispozitive, conducte necesare racordării instalației de utilizare a consumatorului, a depozitului de stocare sau a instalației GNL la rețeaua de gaze naturale și pentru efectuarea lucrărilor de instalare a acestora;

producător - persoană care desfășoară activitatea de extragere a gazelor ca zăcămint natural pe teritoriul Republicii Moldova sau pentru producerea lui artificială și este titular de licență pentru producerea gazelor naturale;

punct de delimitare - loc în care instalațiile de utilizare ale consumatorului se racordează la rețeaua de gaze naturale și în care patrimoniul consumatorului și patrimoniul întreprinderii de gaze naturale se delimitează în funcție de dreptul de proprietate sau locul în care se delimitează în funcție de dreptul de proprietate patrimoniile întreprinderilor de gaze naturale;

punct de distribuție - instalație a rețelei de distribuție a gazelor naturale destinată transferului gazelor naturale din conducte cu presiune înaltă sau medie în conducte cu presiune medie sau joasă;

racordare – realizare a legăturii permanente dintre instalația de utilizare a consumatorului și rețeaua de gaze naturale;

retehnologizare - ansamblul operațiunilor de înlocuire a unor tehnologii existente, uzate moral și/sau fizic, cu tehnologii moderne, în scopul creșterii eficienței activităților desfășurate de titularii de licențe, reducerii emisiilor de poluanți, etc;

rețea de distribuție - sistem format din conducte de gaze naturale de presiune înaltă, medie și joasă, cu puncte de distribuție și alte instalații situate în aval de punctul de racordare la rețeaua de transport și în amonte de punctul de delimitare cu instalația de utilizare a consumatorului, care servesc la distribuția gazelor naturale pînă la punctul de delimitare cu instalația de utilizare a consumatorului;

rețea de gaze naturale - rețea de transport sau de distribuție a gazelor naturale;

rețea de transport - sistem format din conducte de gaze naturale de presiune înaltă, cu stații de compresare, de distribuție și de măsurare, care servesc în ansamblu la transportul gazelor naturale;

securitate - reprezintă atât securitatea furnizării și a livrării gazelor naturale, precum și securitatea tehnică;

servicii auxiliare – servicii adiționale distribuției sau transportului gazelor naturale, acordate consumatorilor și părților terțe de către unitatea transportatoare sau de distribuție;

serviciu de distribuție - serviciu prestat de unitatea de distribuție, care constă în asigurarea transmiterii, în condiții de eficiență și securitate, a gazelor naturale între două sau mai multe puncte ale rețelei de distribuție și prestarea serviciilor de sistem, cu respectarea indicatorilor de calitate stabiliți;

servicii de sistem - servicii necesare pentru funcționarea și asigurarea accesului la rețelele de transport și de distribuție, la instalațiile GNL și/sau la depozitele de stocare, inclusiv pentru asigurarea echilibrului între ofertă și cerere și amestec, cu excepția instalațiilor destinate cu exclusivitate operatorilor rețelelor de transport pentru îndeplinirea funcțiilor lor;

serviciu de transport - serviciu asigurat de unitatea transportatoare, care constă în asigurarea transportului, în condiții de eficiență și securitate, a gazelor naturale între două sau mai multe puncte ale rețelei de transport și prestarea serviciilor de sistem, cu respectarea indicatorilor de calitate stabiliți;

serviciu universal – serviciu prestat întru asigurarea dreptului consumatorilor casnici de a li se furniza gazele naturale de o anumită calitate, la tarife rezonabile, transparente și ușor comparabile;

sistem de gaze naturale - totalitate a utilajelor de producere, a depozitelor de stocare, a rețelelor de transport și de distribuție, a instalațiilor GNL, precum și a instalațiilor de utilizare a gazelor naturale, care în ansamblu formează un sistem unic;

sistem interconectat – serie de sisteme de transport și de distribuție legate între ele prin intermediul uneia sau mai multor interconexiuni;

sistem paușal – metodă de determinare, prin calcul, a volumului de gaze naturale consumat în funcție de debitul nominal de gaze naturale al aparatelor de utilizare și numărul orelor de utilizare a acestora sau în funcție de suprafața încălzită;

stație de distribuție a gazelor naturale - instalație a rețelei de transport destinată transferului gazului în conducte cu presiune înaltă, medie sau joasă;

stocarea gazelor naturale - ansamblul de activități și operațiuni desfășurate de titularul licenței de stocare pentru sau în legătură cu rezervarea capacității de

depozitare în depozitele de stocare și pentru injecția, depozitarea în și extracția din aceste depozite a unor cantități determinate de gaze naturale;

transportul gazelor naturale – activitatea de transmitere a gazelor naturale prin rețeaua de transport în scopul livrării gazelor naturale consumatorilor, fără a include furnizarea;

unitate de distribuție - persoană care deține rețele de distribuție a gazelor naturale și care este titular de licență pentru distribuția gazelor naturale;

unitate transportatoare - persoană care deține rețele de transport al gazelor naturale și care este titular de licență pentru transportul gazelor naturale;

utilizator al rețelei de gaze naturale – persoană fizică sau juridică căreia i se prestează serviciul de transport sau de distribuție a gazelor naturale;

zonă de protecție a rețelelor de gaze naturale – teritoriul adiacent rețelelor de gaze naturale, cu condiții deosebite de utilizare, stabilit de-a lungul traseului conductei de gaze naturale și în jurul altor obiecte ale rețelei de gaze naturale în care se introduc interdicții privind accesul persoanelor, efectuarea lucrărilor stabilite și regimul construcțiilor, în scopul asigurării condițiilor normale de exploatare, excluderii posibilităților de deteriorare a rețelelor.

Capitolul II

COMPETENȚE ADMINISTRATIVE ȘI DE REGLEMENTARE

Articolul 5. Competența Guvernului

Pentru a asigura funcționarea și dezvoltarea durabilă a sistemului de gaze naturale, Guvernul:

- a) asigură securitatea energetică a statului;
- b) determină politica de explorare și utilizare a zăcămintelor de gaze naturale aflate pe teritoriul țării;
- c) determină strategia de dezvoltare a conductelor magistrale de gaze naturale și a interconexiunilor cu sistemele de gaze naturale ale altor state, în comun cu Agenția;
- d) elaborează programele de dezvoltare a sistemului de gaze naturale;
- e) aprobă construirea conductelor magistrale de gaze naturale;
- f) asigură protecția mediului;

g) adoptă decizii cu privire la construirea depozitelor de stocare artificiale de gaze naturale cu capacitatea de peste 0,1 milioane metri cubi, precum și în vederea adaptării pentru aceste scopuri a rezervoarelor naturale (subterane);

h) asigură cercetarea științifică, specifică sistemului de gaze naturale și promovează utilizarea tehnicii noi și a tehnologiilor avansate în domeniu;

i) promovează și reprezintă interesele sistemului de gaze naturale pe plan internațional;

j) aprobă reglementări tehnice specifice sistemului de gaze naturale, inclusiv privind gazele naturale comprimate pentru vehicule (GNCV) și gazele naturale lichefiate (GNL).

Articolul 6. Competența autorităților administrației publice locale

Autoritățile administrației publice locale:

- acordă, la solicitare, autorizațiile de construire a obiectelor sistemului de gaze naturale, inclusiv pentru conductele directe de gaze naturale, în conformitate cu Legea privind principiile urbanismului și amenajării teritoriului;

- elaborează proiectele de extindere a rețelelor de distribuție în conformitate cu planurile urbanistice și planurile de amenajare a teritoriului și prezintă proiectele respective unităților de distribuție;

- soluționează problemele privind atribuirea terenurilor pentru obiectele sistemului de gaze naturale, cu respectarea procedurii prevăzută de lege.

Articolul 7. Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică

(1) Sistemul de gaze naturale este reglementat de către Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (în continuare Agenție).

(2) Agenția este o autoritate publică centrală de reglementare, are statut de persoană juridică și nu se subordonează nici unei alte autorități publice sau private, cu excepția cazurilor stipulate la alin. (3) al prezentului articol și la alin. (3), alin. (5), alin. (6) și alin. (10) ale art. 10.

(3) Regulamentul Agenției se elaborează în conformitate cu prezenta lege și se aprobă de către Guvern.

Articolul 8. Funcțiile Agenției în domeniul gazelor naturale

(1) Agenția:

a) eliberează, în conformitate cu procedura și cerințele stabilite de lege, licențe pentru: producerea și/sau stocarea gazelor naturale, transportul gazelor naturale, distribuția gazelor naturale și furnizarea gazelor naturale la tarife reglementate sau la tarife nereglementate;

b) în cazurile prevăzute de prezenta lege, modifică, sistează temporar sau retrage licențele eliberate;

c) exercită, în modul și în limitele stabilite de lege, controlul privind respectarea de către titularii de licențe a condițiilor stabilite pentru desfășurarea activităților licențiate și a prevederilor prezentei legi, inclusiv a celor privind drepturile consumatorilor și calitatea serviciilor prestate;

d) elaborează și aprobă, în modul stabilit metodologiile de calculare și aplicare a tarifelor reglementate la transportul, stocarea, distribuția și furnizarea gazelor naturale la tarife reglementate, precum și la gazele naturale furnizate consumatorilor;

e) aprobă tarifele reglementate, calculate în conformitate cu metodologiile indicate la lit. d);

f) supraveghează corectitudinea calculării de către titularii de licențe a tarifelor reglementate la gazele naturale conform condițiilor stipulate în licență;

g) supraveghează activitatea participanților la piața gazelor naturale;

h) determină informația de ordin economic și tehnic referitoare la funcționarea sistemului de gaze naturale, ce urmează a fi dată publicității de către titularul de licență, respectând confidențialitatea acesteia;

i) promovează transparența și asigură concurența pe piața gazelor naturale;

j) stabilește condițiile de import, export și tranzit al gazelor naturale;

k) stabilește, în vederea monitorizării separării efective a conturilor titularilor de licențe pe piața gazelor naturale și pentru a garanta lipsa subvențiilor încrucișate între activitățile de producere, transport, stocare, distribuție și furnizare a gazelor naturale, metodele de ținere a contabilității în sistemul de gaze naturale, în conformitate cu Standardele naționale de contabilitate, cerințele privind rapoartele contabile, precum și sistemul de informații în baza cărora titularii de licențe prezintă rapoarte Agenției;

l) stabilește, pentru a asigura respectarea de către titularii de licențe a principiului desfășurării activităților licențiate cu cheltuieli minime și la eficiență optimă, pe piața necompetitivă, procedura de achiziție de către titularii de licențe a bunurilor și/sau a serviciilor utilizate la desfășurarea activităților pe piața gazelor naturale;

m) aprobă și monitorizează, cu consultarea autorităților de reglementare ale statelor vecine, normele de gestionare și atribuire a capacității interconexiunilor dintre sistemele de gaze naturale;

n) elaborează și monitorizează aplicarea mecanismelor de soluționare a problemelor ce țin de congestiile din rețelele de gaze naturale;

o) aprobă regulile pieței gazelor naturale, precum și regulamentele instituind condițiile obligatorii pentru participanții la piața gazelor naturale cu privire la producerea, stocarea, transportul, distribuția, furnizarea gazelor naturale și măsurarea gazelor naturale;

p) determină și aprobă condițiile și modalitatea de schimbare de către consumator a furnizorului;

q) autorizează interconexiunile care se realizează prin investiții private în conformitate cu un regulament aprobat în acest sens;

r) colaborează cu autoritățile de reglementare ale altor țări pentru dezvoltarea pieței regionale de gaze naturale și crearea condițiilor de concurență loială.

(2) În vederea îndeplinirii prevederilor prezentei legi, Agenția colaborează cu Agenția Națională pentru Protecția Concurenței, cu ministerele și cu alte organe ale administrației publice centrale sau de reglementare, cu autoritățile administrației publice locale, precum și cu societatea civilă.

Articolul 9. Drepturile Agenției

(1) În scopul îndeplinirii eficiente a funcțiilor sale, prevăzute de prezenta lege, Agenția este în drept:

a) să controleze dacă titularul de licență respectă condițiile stabilite pentru desfășurarea activităților licențiate și prevederile prezentei legi, inclusiv cele privind drepturile consumatorilor și calitatea serviciilor prestate;

b) să controleze aplicarea de către titularul de licență a tarifelor reglementate la gazele naturale;

c) să aibă acces la documentele aferente activităților practicate conform licenței, inclusiv la cele care conțin informații ce constituie secret de stat, secret comercial sau alte informații confidențiale;

d) să obțină de la titularii de licențe copii, extrase din documentele menționate la lit. c), precum și informațiile suplimentare necesare;

e) să pună în aplicare principiul eficienței maxime la cheltuieli minime la producerea, transportul, stocarea, distribuția și furnizarea gazelor naturale;

f) să emită regulamente în domeniul gazelor naturale și al relațiilor dintre producător, furnizor, unitatea de distribuție, unitatea transportatoare, întreprinderea de stocare și consumatori;

g) să adopte decizii privind desemnarea titularului de licență care va desfășura activitatea licențiată în locul titularului de licență căruia i-a fost sistată temporar sau retrasă licența pentru transportul, distribuția sau furnizarea la tarife reglementate a gazelor naturale;

h) să adopte hotărâri și decizii în limitele competențelor prevăzute de lege;

i) să înainteze prescripții privind lichidarea încălcărilor depistate;

j) să constate contravențiile administrative în domeniul gazelor naturale și să remită procesele-verbale cu privire la contravențiile constatate în instanța de judecată;

k) să participe la forurile și evenimentele internaționale în domeniu.

(2) Agenția poate avea și alte drepturi prevăzute de lege.

Articolul 10. Administrarea Agenției

(1) Agenția este condusă de Consiliul de administrație alcătuit din trei directori.

(2) Hotărârile Consiliului de administrație se adoptă cu votul majorității. Fiecare director deține un singur vot.

(3) Directorii sînt desemnați de către Guvern pentru o perioadă de 6 ani. În cazul apariției, din diferite motive, a locului vacant de director, Guvernul, în termen de o lună, desemnează un nou director. Nici unul dintre membrii consiliului de administrație nu poate deține funcția mai mult de 12 ani.

(4) Directorul Agenției trebuie să fie cetățean al Republicii Moldova, să posede studii universitare în domeniul tehnic, economic sau juridic și experiență de lucru în domeniul respectiv, inclusiv de cel puțin 3 ani în funcție administrativă de conducere.

(5) Directorul poate fi eliberat din funcție de către Guvern în cazul:

a) demisionării;

b) pierderii cetățeniei Republicii Moldova;

c) imposibilității exercitării funcției din motive de sănătate;

d) alegerii sale în altă funcție;

e) condamnării la privațiune de libertate prin hotărîre irevocabilă a instanței de judecată;

f) îndeplinirii necorespunzătoare a obligațiilor sale de serviciu în mod repetat;

g) existenței unei hotărâri irevocabile a instanței de judecată prin care a fost dispusă privarea de dreptul de a ocupa funcția de director în cadrul Agenției.

(6) Guvernul desemnează unul dintre cei trei directori în funcția de director general al Consiliului de administrație.

(7) Directorul general angajează personalul Agenției cu consimțământul a cel puțin unui membru al Consiliului de administrație.

(8) La întreprinderile a căror activitate este reglementată de Agenție, în corespundere cu prezenta lege, directorul Consiliului de administrație nu este în drept:

a) să desfășoare activități remunerate, în temeiul contractului individual de muncă sau în baza unui alt contract civil;

b) să dețină acțiuni ale întreprinderilor reglementate;

c) să obțină câștiguri financiare sau materiale datorită funcției pe care o deține;

d) să întreprindă acțiuni de protecționism privind angajarea proprie sau angajarea altor persoane în cadrul întreprinderilor reglementate de Agenție.

(9) Directorul Agenției nu poate ocupa funcții în cadrul întreprinderii a cărei activitate este reglementată de Agenție timp de 2 ani după eliberarea sa din funcție.

(10) Directorul general prezintă Guvernului și Parlamentului un raport despre activitatea Agenției în anul precedent.

Articolul 11. Bugetul Agenției

(1) În fiecare an, pînă la 15 noiembrie, Agenția își formează bugetul pentru anul următor, în baza:

a) plăților regulatorii aplicate anual de Agenție titularilor de licențe;

b) plăților pentru eliberarea licențelor;

c) altor surse prevăzute de lege.

(2) Agenția stabilește mărimea plăților regulatorii pentru anul următor, la un nivel suficient să acopere cheltuielile necesare pentru asigurarea activității sale în conformitate cu prezenta lege, în baza estimărilor volumelor de gaze naturale prezentate de către titularii de licențe pînă la data de 1 noiembrie al anului curent. Mărimea plăților se determină în modul următor:

a) în cazul producătorului gazelor naturale - pornind de la volumul de gaze naturale livrat în rețeaua de gaze naturale;

b) în cazul unității transportatoare - pornind de la volumul de gaze naturale livrat în rețelele de distribuție și consumatorilor instalațiile de utilizare ale cărora sunt racordate la rețeaua de transport ;

c) în cazul unității de distribuție - pornind de la volumul de gaze naturale livrat consumatorilor;

d) în cazul furnizorului de gaze naturale - pornind de la volumul de gaze naturale furnizat.

(3) Plățile regulatorii se transferă de către titularii de licențe pe contul curent al Agenției. Agenția are dreptul exclusiv de a utiliza mijloacele de pe contul său. Mijloacele neutilizate în exercițiul financiar curent se transferă la bugetul anului următor. Dacă pe parcursul exercițiului financiar curent se formează un deficit de fonduri, Agenția este în drept să-l recupereze de la bugetul anului următor, corectând corespunzător plățile regulatorii. Agenția este în drept să contracteze împrumuturi bancare, la dobânzi rezonabile, pentru acoperirea cheltuielilor curente ce nu pot fi acoperite din plățile regulatorii colectate. Agenția rambursează împrumuturile din mijloacele obținute de la plățile regulatorii colectate ulterior.

(4) Agenția aprobă bugetul la nivelul de 0,08 - 0,15 la sută din costul anual al energiei electrice, al gazelor naturale furnizate consumatorilor, al produselor petroliere principale și al gazelor lichefiate importate. Bugetul Agenției se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina electronică a Agenției www.anre.md.

Articolul 12. Raportul financiar

În fiecare an, pînă la data de 1 martie, Agenția pregătește un raport financiar, care include informații privind plățile regulatorii vărsate pe contul curent al Agenției și privind cheltuielile efectuate de Agenție de pe acest cont pe parcursul anului precedent. În raportul financiar se indică de asemenea toate împrumuturile bancare contractate și toate mijloacele utilizate de Agenție pe parcursul anului precedent. Raportul financiar se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina electronică a Agenției www.anre.md.

Articolul 13. Protecția consumatorilor

(1) În scopul protecției consumatorilor, Agenția:

a) ține permanent în centrul atenției problemele care afectează interesele consumatorilor;

b) elaborează și aprobă regulamentele privind apărarea intereselor consumatorilor;

- c) examinează și soluționează, în limitele competenței, petițiile consumatorilor;
- d) colaborează cu organizațiile care reprezintă interesele consumatorilor;
- e) prezintă organizațiilor care apără interesele consumatorilor, precum și consumatorilor, informația necesară referitoare la activitatea titularilor de licențe, cu excepția cazurilor în care această informație este confidențială;
- f) soluționează în procedură extrajudiciară neînțelegerile dintre consumator și furnizor survenite în legătură cu procedura racordării la rețeaua de gaze naturale, precum și cele referitoare la încheierea contractelor de furnizare a gazelor naturale.

(2) Consumatorii sînt în drept să solicite concursul Agenției în vederea soluționării oricăror probleme ce țin de competența acesteia, inclusiv în cazul furnizării de gaze naturale necalitative și prestării de servicii necalitative. Agenția examinează petițiile menționate și le soluționează în limitele competenței sale, adoptînd decizii obligatorii pentru părți. La examinarea petițiilor, Agenția este în drept să adopte decizii de interzicere a deconectării instalației de utilizare ce aparține consumatorului pe parcursul examinării petiției acestuia.

Articolul 14. Transparența activității Agenției. Deciziile și hotărârile Agenției.

(1) Transparența activității Agenției este asigurată de către Consiliul de administrație, care, în acest scop:

a) face publice ședințele Consiliului de administrație;

b) anunță din timp părților interesate ordinea de zi a ședinței consiliului de administrație și asigură accesul liber al persoanelor interesate, precum și al publicului larg, la examinarea chestiunilor incluse pe ordinea de zi. La ședințele în cadrul cărora vor fi discutate informații cu caracter confidențial, vor fi invitate numai persoanele vizate. Pe lângă acesta, ordinea de zi a ședințelor de lucru va fi publicată pe site-ul Agenției, www.anre.md.

(2) În cazul în care Consiliul de administrație intenționează să adopte hotărâri ce pot avea impact asupra piețelor relevante și asupra prestării serviciilor publice, Agenția va respecta procedura de consultare, publicînd pe site-ul său proiectul actului ce urmează a fi aprobat prin hotărîre; la solicitarea părților interesate, proiectul actului va fi remis prin poșta electronică. Proiectul va fi comunicat publicului larg cu cel puțin 30 de zile calendaristice mai înainte. Se stabilește un termen de 15 zile calendaristice pentru prezentarea propunerilor și un termen de 15 zile calendaristice – pentru discutarea lor.

(3) Toate persoanele care au solicitat înscrierea adresei lor de poștă electronică pe lista de corespondență creată de Agenție vor fi informate referitor la începerea consultărilor.

(4) În cazul în care protejarea concurenței sau a intereselor și drepturilor consumatorilor impune adoptarea de urgență a unui act, termenul de 30 de zile specificat la alin. (2) poate fi redus de Agenție, dar nu va fi mai mic de 10 zile.

(5) Agenția face accesibile publicului rezultatele consultărilor, inclusiv motivele pentru care a respins obiecțiile și/sau propunerile prezentate de părțile interesate, cu excepția cazurilor în care informația este protejată de Legea cu privire la secretul comercial.

(6) Neînțelegerile dintre titularii de licență în probleme ce țin de competența Agenției, care nu pot fi soluționate de către aceștia de sine stătător, sînt examinate de Agenție, care, la sesizarea oricăreia dintre părți, va emite o decizie, în vederea soluționării neînțelegerii, în termen de 30 de zile calendaristice de la data sesizării. În caz de necesitate, Agenția poate prelungi termenul stabilit cu cel mult o lună, comunicînd acest fapt părților interesate.

(7) Agenția, în termen de 3 zile lucrătoare din data adoptării deciziei asupra neînțelegerii, o remite spre executare părților implicate, cu expunerea motivelor pe care se întemeiază decizia respectivă. Deciziile Agenției sînt obligatorii pentru părțile implicate și vor fi executate de acestea.

(8) În cazul unor dispute transfrontaliere, autoritatea de reglementare decisivă va fi autoritatea de reglementare care reglementează activitatea titularului de licență care a refuzat accesul la sistem.

(9) Hotărârile Agenției se adoptă pentru organizarea executării legilor. Hotărârile Agenției care prezintă interes public, precum și mențiunile cu privire la licențele eliberate, sînt publicate în Monitorul Oficial al Republicii Moldova în condițiile și în conformitate cu prevederile Legii privind modul de publicare și intrare în vigoare a actelor oficiale, ale Legii privind procedura publicării și republicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova a actelor normative și a rectificărilor operate în ele și ale Legii privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale.

(10) Deciziile se emit de un singur director pentru organizarea executării reglementărilor în domeniul gazelor naturale și organizarea activității interne a Agenției și se adresează unor destinatari individuali.

(11) Deciziile și hotărârile Agenției emise în temeiul prezentei legi pot fi atacate în instanța de judecată.

(12) La cererea persoanelor fizice sau juridice, Agenția furnizează informația solicitată, cu excepția celei cu caracter confidențial. Informația care se conține în registrele de licențiere este transparentă.

Capitolul III

REGIMUL DE ELIBERARE, MODIFICARE, SISTARE TEMPORARĂ ȘI RETRAGERE A LICENȚELOR

Articolul 15. Activități pentru care se acordă licențe

(1) Producerea și/sau stocarea gazelor naturale, transportul gazelor naturale, distribuția gazelor naturale, furnizarea gazelor naturale la tarife reglementate sau la tarife nereglementate sînt activități pentru care se eliberează licențe.

(2) Activitatea legată de stocarea gazelor naturale în depozite de stocare cu capacitatea mai mică de 0,1 milioane m³ nu se supune licențierii.

(3) Desfășurarea activităților de comercializare a GNCV și a GNL se efectuează în baza licențelor de furnizare a gazelor naturale la tarife nereglementate. Titularii de licență respectivi îndeplinesc atribuțiile operatorilor instalațiilor GNCV și GNL și sunt obligați să respecte cerințele legii și a documentelor normativ-tenice.

Articolul 16. Condițiile și procedura pentru obținerea licențelor

(1) Licențele pentru activitățile prevăzute la art. 17 alin.(1) se acordă persoanelor care:

a) sînt înregistrate în Republica Moldova și prezintă actul confirmativ în acest sens;

b) prezintă raportul financiar (pentru persoana juridică care activează) sau extrasul de cont bancar în cazul inițierii afacerii;

c) prezintă documentele, ce confirmă că dispune de rețele de gaze naturale, instalații de producere, depozite de stocare, instalații GNL, instalații GNCV, după caz,;

d) prezintă autorizația tehnică eliberată de organul abilitat în domeniul securității industriale ce confirmă că dispune de personal calificat necesar pentru desfășurarea activității pentru care se solicită licență și că rețelele de gaze naturale, instalațiile de producere, depozitele de stocare, instalațiile GNL sau instalațiile GNCV, după caz, sunt conforme cerințelor tehnice stabilite prin lege.

(2) Managerul întreprinderii care solicită licență trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

a) să aibă capacitate deplină de exercițiu;

b) să aibă reședință permanentă în Republica Moldova;

c) să aibă studii superioare și experiență practică de cel puțin 5 ani în domeniul energetic;

d) să nu aibă antecedente penale legate de activitățile desfășurate în domeniul energetic sau antecedente penale pentru comiterea infracțiunilor din intenție, prevăzute de Codul penal.

(3) Eliberarea, reperfectarea licenței și eliberarea duplicatului acesteia pentru activitățile prevăzute la art. 17 se efectuează conform procedurilor stabilite de Legea privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător. Termenul pentru examinarea cererilor privind eliberarea licențelor pentru desfășurarea activităților pe piața gazelor naturale este de 15 zile.

Articolul 17 Tipurile de licențiere și sfera de acțiune a licenței

(1) Agenția este în drept să elibereze următoarele tipuri de licențe:

a) licență pentru producerea și/sau stocarea gazelor naturale;

b) licență pentru transportul gazelor naturale;

c) licență pentru distribuția gazelor naturale;

d) licență pentru furnizarea gazelor naturale la tarife reglementate sau la tarife nereglementate.

(2) La licență se anexează, în mod obligatoriu, condițiile de desfășurare a activității licențiate, care corespund prevederilor legilor și constituie parte integrantă a licenței.

(3) Licențele pentru producerea și/sau stocarea gazelor naturale, pentru transportul, distribuția sau furnizarea gazelor naturale la tarife reglementate sau la tarife nereglementate se eliberează pe un termen de 25 de ani.

(4) Licențele eliberate de Agenție sînt valabile pe întreg teritoriul Republicii Moldova, în condițiile specificate în licență. Licențele obținute în Republica Moldova sînt valabile și peste hotarele ei, în corespundere cu acordurile internaționale la care Republica Moldova este parte.

(5) Titularii de licențe pentru transportul, distribuția și furnizarea gazelor naturale la tarife reglementate își desfășoară activitatea pe teritoriul specificat de Agenție.

Articolul 18. Obligațiile și drepturile titularului de licență

(1) Titularul de licență este obligat:

a) să îndeplinească condițiile stipulate în licență;

b) să se conducă de principiul eficienței maxime la cheltuieli minime la desfășurarea activității licențiate și să prezinte Agenției calcule argumentate ale cheltuielilor suportate;

c) la desfășurarea activității licențiate să nu admită discriminări față de participanții la piața gazelor naturale;

d) să nu întrerupă prestarea de servicii, excepție făcând cazurile de neplată, motivele tehnice și de securitate stipulate în licență și în contracte;

e) să țină contabilitatea în condițiile și modul prevăzute de prezenta lege și să asigure separarea organizațională pe gen de activitate desfășurat;

f) să publice informațiile cu privire la sursele de gaze naturale utilizate pentru acoperirea cererii în anul precedent;

g) să prezinte Agenției, în termenele prevăzute, rapoarte anuale, conform criteriilor stabilite, precum și altă informație solicitată de Agenție, necesară acestuia în exercitarea atribuțiilor sale, conform legislației;

h) să achite în termen plățile regulatorii.

(2) Titularii de licențe la desfășurarea activităților licențiate trebuie să respecte obligațiile referitoare la securitatea, calitatea, eficiența și continuitatea aprovizionării cu gaze naturale, respectând normele de securitate și sănătate a muncii, de protecție a mediului, precum și prevederile contractelor încheiate cu consumatorii.

(3) Informațiile și datele obținute de către titularul de licență de la consumator sau de la terțe părți și informațiile referitoare la consumul și achitățile facturilor emise, pot fi dezvăluite de către titularul de licență numai după ce a fost obținut acordul scris al consumatorului sau terței părți în cauză, cu excepțiile prevăzute de articolul 9 al legii.

(4) Titularul de licență nu poate fi obligat să continue prestarea de servicii persoanei fizice sau persoanei juridice care nu-și onorează obligațiile de plată prevăzute de contract sau nu respectă condițiile aprobate în vederea prestării acestor servicii. Pe durata examinării reclamațiilor consumatorilor legate de facturare se interzice deconectarea instalațiilor de utilizare ale acestora de la rețeaua de gaze naturale.

(5) Titularul de licență are drept de acces la echipamentele de măsurare de pe teritoriul consumatorului cu care a încheiat contract de procurare, transport, distribuție sau furnizare a gazelor naturale.

(6) Titularul de licență nu are dreptul să procure acțiuni ale altor titulari de licențe fără acordul scris al Agenției. Agenția informează în scris titularul de licență despre acordul respectiv în termen de o lună de la depunerea cererii de către acesta.

Articolul 19. Modificarea, sistarea temporară și reluarea valabilității licenței

(1) Licența poate fi modificată atât din inițiativa titularului, cât și din inițiativa Agenției în cazul intervenirii unor circumstanțe esențiale.

(2) Licența se sistează temporar prin hotărâre a Agenției, la cererea titularului de licență. În celelalte cazuri, licența poate fi sistată temporar prin hotărâre judecătorească, adoptată în temeiul legii, la cererea Agenției.

(3) În cazurile în care se constată neîndeplinirea de către titularul de licență a obligațiilor sale, care a dus la întreruperea furnizării gazelor naturale consumatorilor pe o perioadă mai mare decât cea stabilită pentru înlăturarea cauzelor motivate, fiind pusă în pericol securitatea națională, viața și sănătatea oamenilor, sau dacă acțiunile ori inacțiunile titularului de licență conduc la încălcarea ordinii publice și impun remedierea imediată a consecințelor survenite, licența poate fi sistată temporar, cu adresarea ulterioară a Agenției în instanța de judecată. Adresarea în instanță trebuie să se facă în termen de 3 zile lucrătoare de la adoptarea hotărârii de către Agenție. În caz de nerespectare a acestui termen, sistarea temporară a licenței se anulează. Hotărârea Agenției privind sistarea temporară activității de întreprinzător se aplică pînă la adoptarea de către instanța de judecată a hotărârii definitive și irevocabile

(4) Agenția va sista temporar licența, conform procedurii prevăzute la alin.(3), dacă deficiențele identificate nu au fost remediate în termen de 7 zile de la emiterea prescripției, în condițiile prezentei legi.

(5) Drept temei pentru sistarea temporară a licenței servesc:

- a) cererea titularului de licență privind sistarea temporară a acesteia;
- b) nerespectarea de către titularul de licență a termenului de depunere a cererii de eliberare a duplicatului licenței pierdute sau deteriorate;
- c) nerespectarea de către titularul de licență a prescripției privind lichidarea încălcării condițiilor activității licențiate, în termenul stabilit de Agenție;
- d) incapacitatea provizorie a titularului de licență de a desfășura genul de activitate licențiat conform prevederilor legii;

e) neachitarea plății regulatorii, în termenul stabilit de Agenție.

(6) Hotărârea privind sistarea temporară a licenței se adoptă de Agenție în termen de 3 zile lucrătoare de la data intrării în vigoare a hotărârii instanței de judecată și este adusă la cunoștința titularului de licență în termen de 3 zile lucrătoare de la data emiterii. În hotărârea Agenției privind sistarea temporară a se indică termenul concret de sistare temporară, care nu poate depăși 6 luni.

(7) Titularul de licență este obligat să informeze în scris Agenția despre lichidarea circumstanțelor care au condus la sistarea temporară a licenței.

(8) Termenul de valabilitate a licenței nu se prelungește pe durata de sistare temporară a acesteia.

(9) Reluarea activității licențiate se efectuează în temeiul hotărârii Agenției, după remedierea circumstanțelor care au condus la sistarea temporară a licenței, sau în temeiul hotărârii instanței de judecată care a emis hotărârea de sistare temporară a licenței sau a hotărârii instanței ierarhic superioare, în condițiile legii.

(10) Hotărârea privind reluarea valabilității licenței se adoptă de Agenție în termen de 3 zile lucrătoare de la data primirii înștiințării despre înlăturarea circumstanțelor care au condus la sistarea temporară a licenței sau de la data la care Agenției i s-a comunicat hotărârea judecătorească corespunzătoare. Hotărârea se aduce la cunoștință titularului de licență în termen de 3 zile lucrătoare de la data adoptării acesteia.

Articolul 20. Retragerea licenței

(1) Licența poate fi retrasă prin hotărâre judecătorească, adoptată în temeiul legii, la cererea Agenției, cu excepția retragerii licenței conform temeiurilor prevăzute la alin. (2) lit.a) și b), care se efectuează direct de către Agenție.

(2) Drept temei pentru retragerea licenței servesc:

- a) cererea titularului de licență privind retragerea acesteia;
- b) decizia cu privire la anularea înregistrării de stat a titularului de licență;
- c) depistarea unor date neautentice în documentele prezentate Agenției;
- d) stabilirea faptului de transmitere a licenței sau a copiei de pe aceasta altei persoane în scopul desfășurării genului de activitate indicat în licență;
- e) neînlăturarea, în termenul stabilit, a circumstanțelor care au condus la sistarea temporară a licenței;
- f) nerespectarea, în mod repetat, a prescripțiilor de lichidare a încălcărilor privind condițiile activității licențiate.

(3) Agenția adoptă hotărârea privind retragerea licenței în termen de cel mult 5 zile lucrătoare de la data intrării în vigoare a hotărârii instanței de judecată și o aduce la cunoștința titularului de licență, cu indicarea temeiurilor retragerii, în termen de cel mult 3 zile lucrătoare de la data emiterii hotărârii.

(4) În cazul retragerii licenței, taxa pentru licență nu se restituie.

(5) Titularul de licență căruia i s-a retras licența poate să depună o nouă declarație privind eliberarea licenței pentru același gen de activitate după înlăturarea cauzelor care au condus la retragerea licenței.

(6) Titularul de licență este obligat, în termen de 10 zile lucrătoare de la data adoptării hotărârii de retragere a licenței, să depună la Agenție licența retrasă.

Articolul 21. Fuziunea, crearea de uniuni sau dezmembrarea întreprinderilor de gaze naturale

Fuziunea întreprinderilor de gaze naturale între ele, precum și cu alte societăți comerciale, crearea de uniuni sau dezmembrarea întreprinderilor de gaze naturale se efectuează doar cu acordul Agenției. În acest caz, Agenția este obligată să-și prezinte acordul în termen de o lună și este în drept să modifice condițiile stipulate în licență. Dacă Agenția nu răspunde solicitantului în termenul indicat, acordul se consideră oferit.

Capitolul IV

REGIMUL DREPTURILOR ASUPRA PROPRIETĂȚII ALTUIA

Articolul 22. Principii generale

(1) Asupra terenurilor și altor bunuri proprietate privată, unitatea transportatoare sau de distribuție a gazelor naturale, cu acordul proprietarilor, în condițiile legii, pe durata lucrărilor de construire, reabilitare, rețehnologizare, respectiv, de exploatare și de întreținere a rețelelor de gaze naturale, beneficiază de următoarele drepturi:

a) dreptul de uz (folosință) asupra terenului pentru executarea lucrărilor necesare în vederea construirii, reabilitării sau a rețehnologizării rețelelor de gaze naturale;

b) dreptul de uz (folosință) asupra terenului pentru asigurarea funcționării normale a rețelelor de gaze naturale prin efectuarea reviziilor, reparațiilor și a intervențiilor necesare;

c) servitutea de trecere subterană, de suprafață sau aeriană asupra terenului pentru executarea lucrărilor la locul de amplasare a rețelelor de gaze naturale cu ocazia intervenției pentru rețehnologizări, reparații, revizii și pentru înlăturarea consecințelor avariilor și pentru accesul la locul de amplasare a acestora;

d) dreptul de a obține restrângerea sau sistarea unor activități care ar putea pune în pericol persoane, bunuri sau activități;

e) dreptul de acces la rețelele de gaze naturale.

(2) Unitatea transportatoare sau de distribuție a gazelor naturale este obligată să notifice în scris proprietarul terenurilor sau a bunurilor, care poate fi afectat urmare a lucrărilor la rețelele de gaze naturale, cu excepția cazurilor de avarii, situație în care proprietarii sunt înștiințați în termenul cel mai scurt posibil.

(3) La încetarea exercitării drepturilor prevăzute la alin. (1), unitatea transportatoare sau de distribuție a gazelor naturale este obligat să asigure degajarea terenului și repunerea lui în situația inițială.

(4) Unitatea transportatoare sau de distribuție a gazelor naturale este obligată să se folosească cu bună-credință de drepturile prevăzute la alin. (1) și să plătească proprietarilor terenului sau a altor bunuri, proprietate privată, despăgubirea cuvenită pentru pagubele produse la efectuarea lucrărilor menționate, inclusiv în cazul înlăturării consecințelor avariilor.

Articolul 23. Dreptul de uz (folosință) asupra terenului altuia

(1) Dreptul de uz (folosință) asupra terenului pentru executarea lucrărilor necesare în vederea construirii, reabilitării sau a re tehnologizării rețelelor de gaze naturale, se stabilește prin contract încheiat cu proprietarul terenului și se întinde pe durata executării lucrărilor. La exercitarea dreptului menționat, unitatea transportatoare sau de distribuție a gazelor naturale poate, cu acordul prealabil al proprietarului terenului sau a imobilului:

a) să depoziteze pe terenurile necesare executării lucrărilor materiale, echipamente, utilaje și instalații;

b) să îndepărteze materiale și să capteze apa, în condițiile legii;

c) să instaleze utilaje și să lucreze cu acestea, să amplaseze birouri și locuințe de șantier;

d) să oprească ori să restrângă activități ale proprietarului, în măsura strict necesară executării lucrărilor menționate.

(2) Dreptul de uz prevăzut la alin. (1) încetează înaintea expirării duratei stabilite pentru executarea lucrărilor sau înaintea acestui termen, la data finisării anticipate a lucrărilor sau la data sistării acestora. Oricare din aceste situații trebuie notificată de îndată proprietarului.

(3) Dreptul de uz (folosință) asupra terenului pentru exploatarea și întreținerea rețelelor de gaze naturale, prin efectuarea reviziilor, reparațiilor și a intervențiilor

necesare, în scopul asigurării funcționării normale a acestora, se stabilește prin contract încheiat cu proprietarul și se întinde pe toată durata de funcționare a rețelelor de gaze naturale, iar executarea lui se face ori de câte ori este necesar pentru asigurarea funcționării normale a rețelelor de gaze naturale. La exercitarea dreptului menționat, unitatea transportatoare sau de distribuție a gazelor naturale poate, cu acordul prealabil al proprietarului:

a) să depoziteze materiale, echipamente, utilaje și instalații pentru întreținere, revizii, reparații și intervenții necesare pentru asigurarea funcționării normale a rețelelor de gaze naturale;

b) să instaleze utilaje și să lucreze cu acestea;

c) să afecteze culturi, plantații sau alte amenajări existente și să restrângă activități ale proprietarului în măsura și pe durată strict necesară în vederea executării activităților de întreținere, reparații, revizii sau intervenții pentru asigurarea funcționării normale a rețelelor de gaze naturale.

Articolul 24. Servitutea de trecere subterană, de suprafață sau aeriană asupra terenului altuia

Servitutea de trecere subterană, de suprafață sau aeriană cuprinde dreptul la instalare a rețelelor de gaze naturale, precum și accesul la acestea pentru intervenții, întreținere, reparații, revizie, re tehnologizare și exploatare, în condițiile legii.

Articolul 25. Restrângerea sau sistarea unor activități și accesul la rețelele de gaze naturale

(1) Pentru a evita punerea în pericol a persoanelor, bunurilor sau a unor activități desfășurate în zona de efectuare a lucrărilor de construire, reabilitare, re tehnologizare, exploatare și întreținere a rețelelor de gaze naturale, unitatea transportatoare sau de distribuție a gazelor naturale are dreptul de a obține restrângerea sau sistarea, pe toată durata lucrărilor, a activităților desfășurate în vecinătate cu alte persoane. În acest caz persoanele afectate vor fi înștiințate în scris despre data începerii și, respectiv, a finalizării lucrărilor.

(2) Dreptul de acces la rețelele de gaze naturale trebuie exercitat de unitatea transportatoare sau de distribuție a gazelor naturale cu bună-credință și în mod rezonabil, fără a prejudicia accesul altor persoane la rețelele de gaze naturale.

Articolul 26. Exproprierea

(1) Terenurile necesare pentru construirea, reabilitarea, retehnologizarea, exploatarea și întreținerea rețelelor de gaze naturale și care aparțin cu titlu de proprietate unor terți pot fi expropriate pentru cauză de utilitate publică de autoritatea competentă cu respectarea procedurii prevăzută de lege și după despăgubirea proprietarului terenului.

(2) Exproprierea terenului poate avea loc doar dacă unitatea transportatoare sau de distribuție a gazelor naturale nu a reușit să obțină dreptul de uz sau de servitute asupra terenului sau dacă demonstrează că lucrările, prevăzute la art. 22, vor împiedica substanțial ori chiar vor exclude folosirea de către proprietar a terenului său.

(3) După trecerea sa în proprietatea publică a statului sau a unităților administrativ-teritoriale, imobilul expropriat va fi transmis în folosință cu titlu gratuit unității transportatoare sau de distribuția gazelor naturale pentru desfășurarea lucrărilor necesare construcției sau exploatării rețelelor de gaze naturale.

Articolul 27. Zone de protecție a rețelelor de gaze naturale

(1) Pentru a asigura protecția și funcționarea normală a rețelelor de gaze naturale precum și pentru evitarea punerii în pericol a persoanelor, bunurilor și mediului, se stabilesc zone de protecție a rețelelor de gaze naturale, în conformitate cu Regulamentul cu privire protecția rețelelor de gaze naturale, aprobat de Guvern.

(2) Pentru protecția rețelelor de gaze naturale, se interzice persoanelor fizice sau juridice:

a) să efectueze construcții de orice fel în zona de protecție a rețelelor de gaze naturale. În cazul în care, în mod excepțional, este necesar ca pe terenul pe care este amplasată rețeaua de gaze naturale să se execute o construcție, beneficiarul acesteia și/sau proprietarul va/vor suporta toate cheltuielile de modificare a traseului rețelei, cu condiția obținerii acordurilor proprietarilor sau ale deținătorilor legali ai terenului de pe traseul unde urmează să fie plasată noua conductă, precum și avizelor autorităților competente și a autorizațiilor de construire;

b) să efectueze săpături sau lucrări de orice fel sub sau peste rețelele de gaze naturale ori în zona de protecție a acestora, fără acordul prealabil al unității transportatoare sau de distribuție a gazelor naturale;

c) să depoziteze materiale pe căile de acces la conducte și în zona de protecție a rețelelor de gaze naturale;

d) să intervină în orice mod asupra rețelelor de gaze naturale.

Capitolul V

PRODUCEREA, STOCAREA, TRANSPORTUL, DISTRIBUȚIA ȘI FURNIZAREA GAZELOR NATURALE

Articolul 28. Serviciile prestate pe piața gazelor naturale

(1) Titularii de licențe la desfășurarea activităților licențiate, trebuie să respecte obligațiile referitoare la securitatea, calitatea, eficiența și continuitatea aprovizionării cu gaze naturale, respectând normele de securitate și sănătate a muncii și de protecție a mediului, precum și prevederile contractelor încheiate cu consumatorii.

(2) Titularii de licențe trebuie să respecte obligațiile de serviciu public aferente securității, inclusiv securității furnizării, regularității, calității și prețului de furnizare a gazelor naturale consumatorilor, precum și protecției mediului, inclusiv eficienței energetice și protecției climei

(3) Titularii licențelor pentru transportul și distribuția gazelor naturale își desfășoară activitatea în sistemul de gaze naturale în condițiile de monopol natural.

Articolul 29. Coordonarea activităților în sistemul de gaze naturale

(1) Întreprinderile de gaze naturale funcționează într-un sistem unic. Producătorii, unitățile transportatoare și de distribuție, întreprinderile de stocare și furnizorii colaborează în baza principiilor economiei de piață și ale dirijării operative-tehnologice unice.

(2) Conform condițiilor stipulate în licență și în regulamentele aprobate de Agenție, întreprinderile de gaze naturale elaborează:

- a) regulile de colaborare în sistemul de gaze naturale;
- b) condițiile de aplicare a restricțiilor în relațiile dintre părți.

(3) Raporturile juridice dintre participanții la piața gazelor naturale se stabilesc în bază de contract, conform condițiilor stipulate în licență și în regulamentele aprobate de Agenție.

Articolul 30. Separarea conturilor contabile și transparența la desfășurarea activităților pe piața gazelor naturale

(1) Pentru a fi evitate discriminarea, subvenționările încrucișate și distorsionarea concurenței, întreprinderile de gaze naturale sunt obligate să țină în contabilitatea lor internă conturi contabile separate pentru fiecare tip de activitate practică, inclusiv în cazul în care desfășoară și alte activități nereglementate prin prezenta lege așa cum ar

trebui dacă activitățile în cauză ar fi realizate de întreprinderi distincte. Conturile interne vor trebui să conțină bilanțul contabil și un cont al profitului și pierderilor pentru fiecare activitate.

(2) Titularii licențelor pentru desfășurarea activităților în sectorul gazelor naturale sunt obligați să țină în contabilitatea lor internă conturi contabile separate pentru activitatea de transport, distribuție, activitatea operatorilor de instalații GNL și activitatea de stocare așa cum ar trebui dacă activitățile în cauză ar fi realizate de întreprinderi distincte. Veniturile obținute din deținerea cu titlu de proprietate a rețelelor de transport sau de distribuție vor fi specificate în conturi.

(3) Întreprinderile de gaze naturale sunt obligate să supună rezultatele economico-financiare auditului, să întocmească și să publice anual pe site dările de seamă privind exercițiul economico-financiar al activității desfășurate.

(4) Rapoartele contabile anuale trebuie să cuprindă în note informații cu privire la orice tranzacție de un anumit volum realizată de întreprinderile înrudite.

Articolul 31. Regulile pieței gazelor naturale

(1) Raporturile juridice dintre producători, întreprinderile de stocare, unitatea transportatoare, unitățile de distribuție și furnizorii gazelor naturale se stabilesc, inclusiv, în conformitate cu Regulile pieței gazelor naturale, aprobate de Agenție.

(2) Principiile de bază ale Regulilor pieței gazelor naturale menționate la alin. (1) sunt următoarele:

a) stabilirea de raporturi juridice între participanții pieței gazelor naturale și societățile comerciale din zonele externe de dispecerizare pentru asigurarea funcționării stabile, fiabile și sigure a sistemului de gaze naturale al Republicii Moldova. În acest scop, toți participanții la piața gazelor naturale vor respecta în activitatea lor principiul dirijării operativ-tehnologice unice a sistemului de gaze naturale;

b) asigurarea securității operaționale adecvate a sistemului de gaze naturale, inclusiv prin echilibrarea consumului de gaze naturale și decontarea conturilor, precum și crearea de condiții optime pentru efectuarea managementului congestiunii rețelelor de gaze naturale;

c) organizarea sistemului de evidență a gazelor naturale prin măsurarea exactă a fluxurilor de gaze naturale intrate în rețeaua de transport în fiecare lună și, corespunzător, repartizarea volumului total al gazelor naturale între consumatori și furnizori, conform contractelor de procurare, de furnizare a gazelor naturale încheiate de furnizori și consumatori;